



ODROŽAVANJE - UKLANJANJE ROGOVA

Izvr. prof. dr. sc. Antun Kostelić

Rogovi kod ovaca i koza služe za obranu od predatora i za međusobnu borbu kako bi ostvarile bolji socijalni status unutar stada ili odjeljka (boksa).

Koze su naročito agresivne i vrlo često se tuku jer je kod njih izrazito prisutna hijerarhija unutar stada. U svakom stadu postoje koze koje udaraju većinu drugih, a to su u pravilu i najstarije životinje. Udaraju se u razne dijelove tijela pri čemu dolazi do uboda, prignječenja tkiva i razderotina, naročito na vimenu. Posljedica udaraca rogovima je i pojava apscesa, odnosno nakupljanja gnoja na mjestima udara ili uboda.

Kod rogatih pasmina ovaca naročito su opasni ovnovi koji u sezoni mrkanja često pored ovnova napadaju i ljude. Kod pojedinih pasmina ovnovima se rogovi spiralno savijaju tijekom rasta pa rog može pritiskati bočne strane glave (obrazne).

Kako bi spriječili međusobno ozljeđivanje rogovima naročito koza, potrebno im je rogove ukloniti. Zanimljivo je da u Sjedinjenim Američkim Državama (SAD) koze ne mogu biti registrirane ili izložene ako imaju rogove.

Rogove moramo ukloniti svim životinjama koje ostavljamo za rasplod odnosno obnovu (remont) stada. U slučaju prodaje odnosno kupnje rasplodnih jarica, poželjno je da su bez rogova.

Odražavanje rogopalerima (termokauterom)

Rogove je najbolje ukloniti jarićima u starosti od 7 do 14 dana i to isključivo primjenom rogopalera (termokautera) odnosno pomoću topline. Pritom ne uklanjamo direktno rogove (jer ih nemaju), nego rožnu osnovu iz koje oni rastu nakon poroda. Uzgajivači za paljenje koriste različite predmete poput cijevi ili električnih lemilica, što je apsolutno neprihvatljivo. Koristiti se smiju samo rogopaleri koji su napravljeni isključivo za tu svrhu. Na takve rogopalere se mogu stavljati različiti nastavci koji svojom veličinom i oblikom omogućavaju temeljito uklanjanje rožne osnove. Kako bismo točno znali mjesto paljenja, potrebno ga je ošišati. Prije paljenja temperaturu rogopalera provjeravamo prislanjanjem na drvo, pri čemu se mora pojaviti dim, nakon čega pristupamo paljenju. Rogopaler prislanjamo čvrsto na glavu i pritom ga lagano okrećemo najviše do 4 sekunde. Mjesto paljenja mora biti boje bakra. Nakon paljenja rane poprskamo otopinom joda.

Odražavanje rezanjem i gumenim prstenovima

Kod odraslih životinja rogovi se mogu ukloniti rezanjem i postavljanjem gumenog prstena. Vrlo je važno da se obje metode smiju koristiti isključivo kod koza starijih od dvije godine. U slučaju da uklanjamo rogove mlađim kozama, oni mogu ponovno rasti i pritom se deformirati.

Rogovi se režu žičanom pilom pod općom i lokalnom anestezijom, tako da taj zahvat smije raditi jedino veterinar. Rezanje se provodi u suhostaju, po mogućnosti u kasnu jesen ili zimi, odnosno u vrijeme kad nema muha koje mogu polagati jajašca u ranu (rupu) nastalu uklanjanjem roga. Rana ostaje otvorena oko pet tjedana.

Stavljanje gumenog prstena na rogove mogu provesti i sami uzgajivači. Ova metoda je zakonom zabranjena u nekim zapadnim zemljama pa postoji mogućnost da i u Hrvatskoj u skoro vrijeme bude zabranjena. Za uklanjanje se koriste isti gumeni prsteni kao i za kupiranje repa. Važno je da gumeni prsteni nisu prestari jer s vremenom gube elastičnost i čvrstoću. Prije postavljanja prstena potrebno je ošišati dlaku na bazi roga kako dlaka ne bi smanjivala pritisak prstena na rog. Osim šišanja potrebno je na bazi roga turpijom napraviti utor koji sprječava pomicanje gumice.

Većina rogova otpadne u razdoblju od dva mjeseca. Kada se gumica ureže u rog, ne smijemo ga pokušati lomiti, nego jednostavno pričekamo da sam otpadne. Ako nakon otpadanja roga dođe do krvarenja, ranu je potrebno tretirati antibiotskim praškom. Prednost ove metode je da postupno dolazi do zatvaranja frontalnog sinusa pa nakon otpadanja roga nema rupa na glavi. Moguća, ali rijetka komplikacija je tetanus koji možemo spriječiti dezinfekcijom mjesta gdje postavljamo gumeni prsten. Uzgajivači koji nemaju iskustva s uklanjanjem rogova rogopalerom ili postavljanjem gumica, obvezno moraju potražiti savjet i pomoć veterinara ili uzgajivača s iskustvom kako ne bi ozlijedili životinju.

Na kraju ćemo još jednom napomenuti da je kozama potrebno uklanjati rogove, i to najbolje u jaradi primjenom rogopalera.